

DOLGOZÓK LAPJA

1988. július 5.,
KEDD

AZ MSZMP
KOMÁROM MEGYEI BIZOTTSÁGA
ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XLIII. évf., 159. szám
Ára: 1,80 forint

Grósz Károly Moszkvában

Grósz Károly, az MSZMP főtitkára, a Minisztertanács elnöke július 4-én Moszkvába utazott

Grósz Károly, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára, a Minisztertanács elnöke, az SZKP KB meghívására hétfő este Moszkvába érkezett. A szovjet főváros Seremetyevo-2 repülőtérén Jegor Ligacsov, az SZKP KB PB tagja, a KB titkára és Vagyim Medvegyev, az SZKP KB titkára fogadta a magyar vezetőket. Jelen volt Rajnai Sándor, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete és Borisz Sztukalin, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

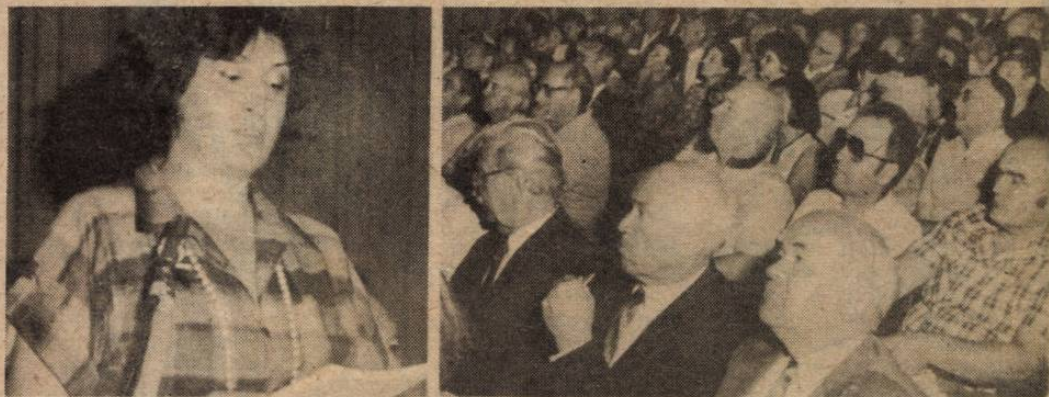
A rövid, egynapos szovjet-magyar csúcs-találkozót megkülönböztetett érdeklődéssel várják a szovjet televízió híradója újszerűen, a látogatás előtt sugározta a Grósz Károssal készített interjút.

Lukács János Csehszlovákiába utazott

Lukács János, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására hétfőn Csehszlovákiába utazott. Kíséretében van Antalóczy Albert, az MSZMP KB tagja, az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának első titkára, Kovács Jenő, a KB osztályvezető-helyettese, és Fehér Józsefné, az MSZMP Budapest I. Kerületi Bizottságának első titkára. A küldöttség búcsúztatására a Ferihegyi repülőtéren megjelent Ondrej Durej, Csehszlovákia budapesti nagykövete.

Megkezdte munkáját a Honismereti Akadémia

Nemzettudat és történelmi emlékeink

Felső képünkön: Kanyar József nyitotta meg az akadémia előadásorozatát, balra lent: Ravasz Éva köszöntötte a vendégeket

Hétfőn délelőtt kezdte meg munkáját a XVI. Országos Honismereti Akadémia Tatan, a Művelődési és Ifjúsági Központ nagytermében. Az ünnepi megnyitón Kanyar József, a Hazafias Népfront Országos Honismereti Bizottságának elnöke köszöntötte a résztvevőket, a 19 megyéből és a fővárosból érkezett szakembereket, a honismereti mozgalom aktivistáit, valamint az elnökség tagjait, köztük Gergely Györgyöt, a megyei pártbizottság titkárát, dr. Szikossy Ferencet és Töltési Imrét, a honismereti bizottság alelnökeit, Vámosi Lászlót, a HNF megyei bizottságának titkárhelyettesét, valamint Tata város vezetőit.

Beszédében utalt rá, hogy az ötnapos rendezvénysorozat célja a tapasztalatcsere, a honismereti mozgalom és az egyházak kapcsolatáról, nemzettudatunkról, történelmi emlékeink megővéséről. Külön öröm, tette hozzá, hogy a műemlékeiről ismert kis város, Tata a házigazdája az évenként megrendezett akadémiának: az a település, amelynek lakói immár harmadszor érdemelték ki társadalmi munkájuk révén a népfőnt zászlaját. Mint mondta, nemzeti emlékhelyek a kis nemzetek életében, tudatában még fontosabbak, s ezen a területen sok még a pótolnivalónak. Emlékeztetett például a 45 évvel ezelőtti nevezetes szászói értelmiségi találkozóra, amelynek mérlegét sajnos még ma sem vontuk meg. A Honismereti Akadémia céljáról szólva elmondta, hogy társadalmunkra ma a változások, a reformok a jellemzők.

Beszédében utalt rá, hogy az ötnapos rendezvénysorozat célja a tapasztalatcsere, a honismereti mozgalom és az egyházak kapcsolatáról, nemzettudatunkról, történelmi emlékeink megővéséről. Külön öröm, tette hozzá, hogy a műemlékeiről ismert kis város, Tata a házigazdája az évenként megrendezett akadémiának: az a település, amelynek lakói immár harmadszor érdemelték ki társadalmi munkájuk révén a népfőnt zászlaját. Mint mondta, nemzeti emlékhelyek a kis nemzetek életében, tudatában még fontosabbak, s ezen a területen sok még a pótolnivalónak. Emlékeztetett például a 45 évvel ezelőtti nevezetes szászói értelmiségi találkozóra, amelynek mérlegét sajnos még ma sem vontuk meg. A Honismereti Akadémia céljáról szólva elmondta, hogy társadalmunkra ma a változások, a reformok a jellemzők.

Ezt követően Ravasz Éva, a megyei tanács elnökhelyettese mutatta be megyénk történetét, társadalmi és kulturális életét az ország különböző részéről érkezett vendégeknek. Elmondta, hogy Komárom megye az ország legkisebb régiói közé tartozik, de természeti szépségei — Vértes, Gerecse —, valamint gyógyvizei miatt sokan keresik fel határainkon túlról is. Eszakon a Duna határolja s ez egyben jelkép is — a folyó nemcsak népeket köt össze, hanem a

történelmi folytonosságot is szimbolizálja.

Megemlékezett történelmi településeinkről, Esztergomról, Komáromról és Tatabányáról, az új ipari központokról, a mezőgazdaság külföldön is ismert megyei fellegvárairól és a fiatal Tatabányáról, amely mint megyeszékhely csupán tavaly ünnepelte városiá válásának 40. évfordulóját, ám városrészeit, a hajdan önálló településeket — Alsógalla, Bánhida és Felsőgalla — ősi múltra tekintenek vissza. Felidézte a régi történetírókat, akik részletesen ábrázolták az itt élők szokásait, a különböző nemzetiségieket. S bár a körülmények azóta sokat változtak, egy dolog azóta is érvényes: e táj népei mindig is egymásra utaltan éltek és dolgoztak. Ezeket a hagyományokat folytatni kell.

A megélt bemutató beszéd végén Ravasz Éva felkötötte Komárom megye díszszalagját a Honismereti Akadémia emlékszalagjára. A szünet után a fórum résztvevői egyperces néma felállással emlékeztek meg dr. Gerelyes Ede történészről, a Honismereti Bizottság nemrég elhunyt alelnökéről, és állásfoglalást fogadtak el tiltakozásul, a román „területrendezési program” ellen.

(Folytatás a 3. oldalon)

Megyei Semmelweis-emlékünnepe Tatabányán

Egészségügyi dolgozók kitüntetése

Az ünnepség résztvevői

Semmelweis Ignác születésének 170. évfordulója alkalmából ünnepséget rendeztek hétfőn délután Tatabányán, az egészségügyi dolgozók tiszteletére. A résztvevőket a megyei tanács székházában az ünnepi ülés elnöke, dr. Hargittai Mária, megyei főorvos köszöntötte. A megemlékezésen jelen volt dr. Medve László szociális és egészségügyi minisztériumi államtitkár, Megyesi Lajos, a megyei pártbizottság osztályvezetője, Ravasz Éva, a megyei tanács elnökhelyettese, Kulcsár Sándor országgyűlési képviselő, a Szakszervezetek Komárom Megyei Tanácsának vezető titkára, Szódné Mazalin Éva, a Vöröskereszt Megyei Szervezetének titkára és Beer Jánosné, az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete megyei bizottságának titkára.

Semmelweis Ignác életéről dr. Medve László államtitkár emlékezett meg. Méltatta az orvosoknak és az egészségügyi dolgozóknak mindmáig példát adó tudós munkásságát, emberségét, tudományos igényességét és kitartását. Elmondta, hogy a korábbi romantikus szemlélet helyett ma már tárgyilagosan beszélhetünk a nagy orvosról mi magyarok, és az egész világ. Emlékét nemcsak az anyák megmentőjeként, hanem a tudomány elismert nagyságaként őrizhetjük. Élete,

munkássága, felidézni a vérének sorsát, hiszen oly korban mutatott rá az igazságra, amikor állításait csupán megfigyelésekkel igazolhatta, a mikrobiológia eszközeivel még nem. Semmelweis felfedezése, életútja a ma emberé számára is üzenetet hordoz — hangsúlyozta az államtitkár. A meggyőződésre, a kitartásra, a jó ügyekért folytatott harcra ma is nagy szükség van. Szólt arról, hogy a gyógyítás és a szociálpolitika feladatai egyre jobban összefonódnak nemcsak az anya- és gyermekvédelemben, az idősokorúak ellátásában, hanem az alkoholizmus, a kábítószerrel szembeállításában is. Ma az egészségügyben nem a kórházi ágyak szaporítása, a „mennyiségi fejlesztés” jelenti a fő feladatot — mondta — hanem sokkal inkább a minőség, a hatékonyabb gyógyítás és megelőzés a cél. Sajnos, sok problémát jelent az intézmények technikai fejlesztése és napi működtetése. A gazdasági gondok itt is egyre szorítóbbak. Mind a finanszírozási, mind az irányítási és érdekeltégi rendszer reformra szorul. A bérek körüli feszültségek pedig már-már elviselhetetlenek az ágazatban.

Dr. Medve László államtitkár ünnepi beszédében az egész társadalom köszönetét fejezte ki az egészségügyi dolgozók munkájáért, akik

közül sokan ezen a napon kitüntetést vehettek át.

A szociális és egészségügyi miniszter a Semmelweis-nap alkalmából eredményes munkássága elismerésül KIVÁLO ORVOS kitüntetést adományozott: dr. Magyarsóki Ferencnek, az Esztergomi Kórház osztályvezető főorvosának. KIVÁLO MUNKÁERT kitüntetést adományozott: dr. Láng Károly üzemi főorvosnak, dr. Kopasz László osztályvezető főorvosnak, Varga Imréné röntgen-osztályvezető asszisztensnek, Turó Mária közegészségügyi járványügyi ellenőrnek (Komárom Városi Tanács Egyesített Gyógyító-Megelőző Intézményei), dr. Varga József általános igazgatóhelyettes, osztályvezető főorvosnak, Roskoványi Tamásné intézetvezető főnővérnek, Dobos Józsefné szakápolónak, Homor Györgyné osztályvezető asszisztensnek (Városi Tanács Kórház-Rendelőintézet, Tata), dr. Gréger Otília osztályvezető főorvos-helyettesnek, Király József vezető védőnőnek, dr. Petőfi Sándor körzeti főorvosnak (Esztergom Városi Tanács Egyesített Kórháza, Esztergom), dr. Major Ferenc igazgató főorvos, városi főorvosnak (Komárom Városi Tanács Egyesített Gyógyító-Megelőző Intézményei, Komárom), Mo-

(Folytatás a 2. oldalon)

Az SZKP-értekezlet határozatai

A TASZSZ szovjet hírnövetség hétfőn este nyilvánosságra hozta az SZKP nemrégiben lezajlott országos értekezletének azokat a határozatait, amelyeket kedden közölnek a moszkvai központi lapok.

A nyilvánosságról szóló határozat az egyik legfontosabb politikai feladatnak minősíti a nyilvánosság fejlesztését. Hangsúlyozza: a nyilvánosság létköre tette lehetővé a pártnak, az egész szovjet népnek, hogy jobban megértse múltját és jelenét, felszínre hozza a gátló tényezőket, roppant hazafias erőket mozgósítson az ország javát, a szocializmust szolgáló aktív és céltudatos munkára.

A nyilvánosság az átalakítási folyamatok elmélyítésének, visszafordíthatatlanná tételének egyik legfontosabb feltétele. Nemzetközi szinten „államok és népek álláspontját tükröző nyilvánosság segíti a béke és az együttműködés ügyét, az atomfegyverektől és az erőszaktól mentes világ megteremtését, a korszerű, civilizált nemzetközi kapcsolatok kialakítása eszméinek megszilárdítását.

A nyilvánosság, a bírálat és az önbírálat a nép érdekeit szolgálja, a társadalom politikai rendszerének nyitottságát tükrözi, erejét, politikai életrevalóságát, erkölcsi egészségét tanúsítja.

A pártértekezlet különösen fontosnak tartja a nyilvánosságot a kádárpolitikában, a vezető káderek kiemelése olyan demokratikus mechanizmusának megteremtésében, amely a közvéleményre támaszkodik. A nyilvánosság, a tömegek részéről gyakorolt ellenőrzés és bírálat iránti nyíltság az államhatalmi szervek hatékony működésének nélkülözhetetlen feltétele. A nyilvánosság kötelező oldala a népi ellenőrzés, a jogvédelmi szervek tevékenységének.

A nyilvánosságról szóló határozat hangsúlyozza, hogy meg kell szüntetni az indokolatlan korlátozásokat a társadalom életében, a környezeti helyzetre vonatkozó statisztikai információ felhasználásában.

A határozat külön kiemel-

te a tömegtájékoztatói eszközök szerepének fontosságát a nyilvánosság kiszélesítésében. Megengedhetetlennek nevezte a sajtó bíráló megnyilatkozásainak elfojtását ugyanúgy, mint a nem hiteles információk nyilvánosságra hozatalát. Hangsúlyozta, hogy a nyilvánosság feltételezi a tömegtájékoztatói eszközök társadalmi, jogi és erkölcsi felelősségét. Senkinek nincs monopóliuma az igazságra, senkinek nem lehet monopóliuma a nyilvánosságra sem — mondja a határozat, amely a továbbiakban állást foglal a nyilvánosság jogi biztosítékainak megteremtésével, ami magában foglalja a szovjet állampolgárok tájékoztatói jogának alkotmányos rögzítését is.

A határozat kitér arra, hogy szabatosan körül kell írni a szükséges titkosságot, a szolgálati titkok határait, meg kell jelölni a felelősséget állami és katonai titkok kepező értesülések, valamint olyan egyéb értesülések terjesztéséről, amelyek sértik az állampolgárok törvényes jogait, kárt okoznak a közrendnek, a biztonságának, a lakosság egészségének és erkölcsiségének. Nem érvényesíthető a nyilvánosság a szovjet állam, a társadalom érdekei, a személyiség jogai rovására, háború és erőszak, fagyjelöllet, nemzeti és vallási türelmetlenség hirdetésére, a kíméletlenség propagandájára és pornográfia terjesztésére.

A szovjet pártértekezlet határozatát hozott a nemzetek, nemzetiségek közötti viszonyról. A határozat megállapítja, hogy a soknemzetiségű szovjet állam kialakulásának kezdeti szakaszára jellemző dinamizmust megtörte a nemzetiségi politika lenini elveitől való eltávolodás, a törvényesség megsértése, a személyi kultusz időszakában, a pangás ideológiája és pszichológiája.

A szovjet pártértekezlet ebben a határozatában történelmi fontosságú feladatnak nevezte a nemzetiségi politika lenini normáinak megerősítését, a torzulások kiigazítását.

A határozat szorgalmazza a szövetesegségi köztársaságok

és az autonóm közigazgatási egységek jogainak bővítését, mégpedig oly módon, hogy határolják el a Szovjetunió és a szovjet köztársaságok illetékességét, decentralizálják az irányító-funkciók jelentős hányadát. Fokozzák a köztársaságok önállóságát és felelősségét a gazdasági, a társadalmi és a kulturális fejlesztés, valamint a környezetvédelem terén. Legyen minden köztársaság érdekelt saját gazdasági tevékenységének végrehajtásában, amely alapja lesz saját jólétének, a szovjet állam közös gazdasága és hatalma gyarapításának — mutatott rá a határozat.

A pártértekezlet okmány kiemeli, hogy a gazdaság és az egész társadalmi élet internacionalizálódása törvényszerű folyamat, s hogy a nemzeti korlátoltságra irányuló bármilyen törekvés csak gazdasági és szellemi elcsúszáshoz vezet.

Törvényben kell meghatározni a köztársasági és helyi költségvetések kialakításának minőségileg új mechanizmusát, s lényegesen fokozni kell ezek szerepét a területi egységek társadalmi és gazdasági fejlesztését érintő kérdések megoldásában.

A pártértekezlet határozat szerint a soknemzetiségű szovjet állam egyik legfontosabb elve az, hogy minden állampolgár szabadon fejleszthesse és egyenjogúan használhassa anyanyelvét, elsajátíthassa egyszerűen az orosz nyelvet, amelyet a szovjet nép, a nemzetek, nemzetiségek közötti érintkezés eszközeként önként választott.

A határozat állást foglal mind a nemzeti nihilizmussal, mind pedig a nemzeti elkülönültséggel szemben.

Megkülönböztetendők tartja a valóságos nemzeti érdekeket azok nacionalista eltorzításától. A nemzeti kizárólagosságra való bármiféle igény megengedhetetlen és sértő, egyebek között arra a népre nézve is, amelynek nevében megfogalmazták.

Megyei Semmelweis-emlékünnepe

(Folytatás az 1. oldalról.)

gyorosi Jánosné szociálpolitikai főelőadónak (Városi Tanács V.B. Egészségügyi Osztálya, Tatabánya), Páhi Lászlóné ápolónőnek, Nediczki Sándorné főnővérhelyettesnek, Ott Tamásné ápolónőnek, Bicskei Endréné főmunkatársnak, Tarnai Józsefné ápolónőnek, dr. Varga Sándor főorvosnak (Komárom Megyei Tanács Kórház-Rendelőintézet, Tatabánya), dr. Schlosser Istvánné gyógyszerésznek (Komárom Megyei Tanács Gyógyszertári Központja, Tata), DICSERETBEN részesítette: Pataki Jánosné védőnőt (Piliscsév Községi Tanács), Weber Rudolfné műtősnőt, Csuka Istvánné röntgenasszisztent, (Városi Tanács Kórház-Rendelőintézet, Tata), dr. Amon György fogász főorvost, Bór Gyuláné ápolónőt, Kiss Sándorné műtősnőt (Esztergom Városi Tanács Egyesített Kórházai, Esztergom), dr. Morvay Pálné fogászati asszisztent, Tóth Istvánné ápolónőt, (Kisbér Városi Tanácsának V.B. Kórház-Rendelőintézet, Kisbér), Mézvárosné Kiss Gabriella gazdasági vezetőt, (Városi Tanács Egyesített Szociális Intézmény, Tata), Nemes Lászlóné adminisztrátort, Szarvas Ferencné adminisztrátort, Eck Istvánné élelmiszevezetőt (Tatabánya Városi Tanács V.B. Egészségügyi Osztály), dr. Józsa István főorvost, Halász Kálmánné ápolónőt, Paulik Béláné osztályvezető főnővért, Kakucs Erikéné részlegvezető asszisztent, dr. Nagy Gábor szakorvost, dr. Békavári Zita szakgyógyászt, (Komárom Megyei Tanács Kórház-Rendelőintézet, Tatabánya).

A MEGYEI FŐORVOS DICSERETET kaptá kimagasló munkája elismeréséül: Sántáné Pásztor Mária egészségügyi védőnő, Szalainé Vrabel Gabriella bölcsődevezető-helyettes, (Nyergesújfalui Nagyközségi Tanács), Nagy Lászlóné körzeti ápolónő, Csikós Mihályné takarító (Kocs, Községi Tanács), Csoké Jánosné takarító (Piliscsév Községi Tanács), Tóth Lászlóné házi gondozónő (Dág, Községi Közös Tanács), dr. Horváth Károlyné védőnő (Acsteszér Községi Közös Ta-

nács), dr. Lieber Róbert fogorvos (Gyermely Községi Közös Tanács), Hadnagy Tiborné ápolónő, Varga Károlyné védőnő, (Kisbér Városi Tanács Kórház-Rendelőintézet), dr. Gurin Ferenc körzeti orvos (Nagysáp Községi Tanács), Nemeth Lászlóné társadalmi szociális gondozónő (Nagyigmánd Nagyközségi Közös Tanács), dr. Jankó Miklós üzemműködési orvos, Soós Istvánné bölcsődevezető (Nyílt Üzemorvosi Szakrendelő, Bábolna), Marosi Jánosné nyugdíjas takarító (Pilismarót Községi Tanács), Mórincz Imréné főszakácsnő, Nagy Lászlóné vezető műtőasszisztens, dr. Szekerczés Istvánné anaesthesiológus-asszisztens. Győre Katalin ápolónő, Kovács Istvánné ápolónő, Pásztor Györgyné gondozónő (Komárom Városi Tanács Egyesített Gyógyító-Megelőző Intézményei), Török Lászlóné védőnő, Hegli Gáborné védőnő (Dorog Városi Tanács), Szabó Istvánné vegyésztechnikus (Komárom Megyei Közegészségügyi Járványügyi Alomlás, Tatabánya), dr. Zilahy Bertalan körzeti orvos, Horváth Béláné fogászati asszisztens (Acsteszér Nagyközségi Tanács), Nagy Zoltánné gondozási központ-vezető, Fülh Józsefné idősök klubja vezetője (Komárom Városi Tanács Egyesített Szociális Intézmény), Szekeres Gizella ápolónő, Simon Jenőné ápolónő (Esztergom Egyesített Szociális Intézmény), Baráth Istvánné vezető asszisztens, dr. Békefi Dezsőné osztályvezető főnővér, Boros Jánosné vezető asszisztens, Balassi Istvánné gondnok, Ormos Pál művezető, Molnár Józsefné ápolónő, Pereg Károlyné osztályvezető főnővér, Nyíró Antalné röntgenasszisztens, Szabó József gépkocsivezető (Komárom Megyei Tanács Egyesített Kórház-Rendelőintézet, Tatabánya), Szép Pálné szakgondozónő, dr. Kovári Emőke laborosztály-vezető főorvos, Schultz Edéné felszolgáló, Györke Edit ideg-élme szakgondozónő, Papp Józsefné szakgondozónő, a pszichiátriai rehabilitációs osztály munkaközössége (Tata Városi Tanács Kórház-Rendelőinté-

zete), dr. Bende Katalin városi főorvos, dr. Marosi Ilona laborfőorvos, dr. Kacsó János csoportvezető, belgyógyász főorvos, Molnár Pálné bölcsődevezető, Hoffmann Beáta bölcsődevezető, Csicsely Antalné bölcsődei mosónő (Oroszlány Városi Tanács V. B. egészségügyi osztálya), dr. Fábán Krisztina fogorvos (Bokod Községi Tanács), Pintér Zoltánné gondozónő, Csapucha Mihályné bölcsődevezető-helyettes, Szalczinger Ferencné csoportvezető gondozónő, Sörös Erzsébet szakácsnő, Hamburger Józsefné, idősök klubja vezetője, Györög Józsefné gondozónő, Berecz Ferencné gondozónő, Pákozdi Sándorné bölcsődevezető-helyettes, Gázsi Imréné gondozónő, Cser Gyuláné bölcsődevezető-helyettes, Szűcs Péterné takarító, (Tatabányai Városi Tanács V. B. egészségügyi osztálya), dr. Zsótér Andorné egészségügyi szakdolgozó (Tardosbánya Községi Közös Tanács), Salamon Hugó igazgató (Tatabánya, A Közművelődési Háza), Galambos Kálmánné asszisztens (Tata, Gyógyszertári Központ) és Tári Istvánné takarító (Tata, Egyesített Szociális Intézmény).

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa által alapított és a belügyminiszter által adományozott KIVALÓ MUNKAÉRT kitüntető jelvényt kapta Mandel György főmérnök, a megyei tanács vb egészségügyi osztályának dolgozója. BELÜGYMINISZTERI DICSERETBEN és jutalomban részesült eredményes tanács munkája elismeréséért Bagó Jánosné ügyintéző, a Tatabányai Városi Tanács egészségügyi osztályának dolgozója.

A KOMÁROM MEGYEI TANÁCS ELNÖKÉNEK DICSERETÉT dr. Kovács Antal, a megyei kórház általános főigazgató-helyettese vehette át.

(Az elismerések egy részét a július 1-jén tartott országos ünnepségen, további részét a városi megemlékezéseken adták, illetve adják át a kitüntetetteknek.)

Az iráni gép lelövésének visszhangja

Nem adtak magyarázatot az amerikai katonai hatóságok arra, hogyan történhetett, hogy az Egyesült Államok legkorszerűbbnek tekintett célfelderítő és harcvezető rendszere, az úgynevezett Aegis-rendszer „összetévesztett” egy harci repülőgépet egy utasszállítóval.

Mint jelentették, amerikai részről ezt a magyarázatot adták arra, miért lőtte le a rakétákkal a Vincennes girkáló az iráni légitársaság egy Airbus A-300 típusú, mintegy 300 utast szállító repülőgépet vasárnap a Perzsa (Arab)-öböl felett.

A katonai szakértők szerint azonban az utasszállító gép a célfelderítő radarok képernyőjén másként, nagyobb fényponttal jelentkezik, mint az F-14 típusú harci repülő. A gép sebessége sokkal alacsonyabb, mint a katonai gépeké, így a rendszernek és kezelőinek feltétlenül fel kellett volna ismerniük a különbséget, még akkor is, ha erre csupán igen rövid idő állt rendelkezésre.

Az amerikai flotta hajói az emlékeztető Stark-incidens után kaptak parancsot arra, hogy feltehetően „elengedhetetlenül szükséges” közelítő gépekre azonnal nyissanak tüzet.

A vezérkari főnök szerint egyrészt a gép „nem a kijelölt polgári légiforgalmi sávban haladt”, másrészt „hadműveleti övezetbe hatolt be”, ahol éppen harci cselekmények folytak, s er-

ről szerinte az iráni hatóságok tudtak.

A politikusok egy része azt nyilatkozta, hogy a Perzsa (Arab)-öbölben tartózkodó amerikai hajóknak „joguk van az önvédelemre”, és bár az incident tragikusnak minősítették, azt hangsúlyozták, hogy csupán a „szerencsétlen véletlenek” következménye. Egyedül Jesse Jackson bírálta az ügyet: a fekete polgárjogi vezető, aki a demokrata párti elnökléltetk versenyében a második helyen végzett, kijelentette, hogy miközben a rakéták irányították, az amerikai politika irányítás nélküli a Perzsa (Arab)-öböl térségében. A vezető demokrata párti jelölt, Michael Dukakis viszont kifejezte ugyan sajnálkozását, de nem ítélte el az utasszállító gép lelövését.

Washingtonban rendkívül nagy az idegesség: attól tartanak, hogy Irán megtorolja az amerikai katonai akciót. Az amerikai hadvezetés a legmagasabb készületégi állapotba helyezte a térségben állomásozó erőket, a külügyminisztérium pedig riasztotta az Egyesült Államok diplomáciai misszióit, a feltételezésből kiindulva, hogy „Irán-barát terrorista csoportok” megtorlást készítenek elő. Egyes találgatások szerint a Libanonban állítólag Irán-barát csoportok fogságában lévő amerikai tiszok élete is súlyos veszélybe kerülhet a gép lelövése következtében.

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsának ülése

Huszár István lett a HNF főtitkára

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa — Kállai Gyula elnökletével — hétfőn ülést tartott a Parlament kongresszusi termében. A testület először személyi kérdésekben döntött, majd a pártértekezlet utáni népfrentmozgalmi feladatokat vitatta meg.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának személyi javaslatát Grósz Károly, az MSZMP főtitkára, a Minisztertanács elnöke terjesztette elő. Kérte az országos tanácsot, hogy Pozsgay Imrét — érdemei elismerése mellett — főtitkári tisztségéből mentse fel. Az indítvánnyal kapcsolatban kifejtette: Pozsgay Imre aktív politikai, közéleti tevékenysége és szervezőmunkája nyomán az elmúlt esztendőben a Hazafias Népfrent a magyar politikai közélet, a magyar társadalmi élet meghatározó mozgalmává vált. A HNF OT főtitkárának politikai tapasztalata, konstruktív szemléletmódja és a politikai kérdésekben megmutatókozó nyíltsága nagyban hozzájárult a politikai intézményrendszer megújulásához, annak a politikai közgondolkodásnak a kialakításához, amely egyik feltétele, hajtóereje a gazdasági, a társadalmi, a politikai kibontakozásnak. Éppen erre az értékes közéleti tevékenységre való tekintettel kérte fel a Központi

Bizottság Pozsgay Imrét, hogy tapasztalatait a kormányzati munka korszerűsítésében kamatoztassa.

Grósz Károly emlékeztetett arra: olyan kormányzati munkát kívánnak meghonosítani, kialakítani, amely megfelel a társadalom mai politikai igényeinek; amely alkotó módon és kezdeményezően vállal részt a politikai intézményrendszer korszerűsítésében; amely az Országgyűléssel, a különböző önszerveződési mozgalmakra épülő helyi államhatalmi szervekkel, valamint a különböző társadalmi szervekkel együttgondolkodva foglalkozik a társadalom és az ország előtt álló feladatok megoldásával.

Ezt követően Grósz Károly, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében a Hazafias Népfrent főtitkárának Huszár Istvánt, az MSZMP KB Párttörténeti Intézetének igazgatóját javasolta.

Indoklásul elmondotta: fontos szempont volt, hogy olyan vezetőre tegyenek ajánlást, aki ismeri a mozgalom belső életét, szokásait és szabályait, aki nyitott a népfrentmozgalmában lévő sokszínű szellemi áramlatra, gondolatokra, törekvésekre. Mindezt szem előtt tartva, olyan vezetőre tettek ajánlást, aki kellő közéleti jártassággal, politikai és vitakultúrával rendelkezik, a mozgalom utóbbi időben megizmosodó törekvéseit

bátorítani és fejleszteni tudja. A jelenlegi jelölés megfelel annak a hagyománynak és annak a gyakorlatnak, amely az elmúlt évtizedek alatt kialakult. Ezzel kapcsolatban a párt főtitkára hangsúlyozta: a legmesszebbmenőkig tiszteltetben tartották a választott testületeknek azon jogát, hogy az indítványt minősítsék, elfogadják vagy elutasítsák. A párt Központi Bizottsága nem vindikálja magának azt a jogot, hogy egyedül, mások nevében és mások helyett döntsön. Ugyanakkor él azzal a joggal és kötelességgel, amit egy kormányzó pártnak a hatalom szervezésében be kell töltenie. Ezért kezdeményezte — vélekedett Grósz Károly — nem a testületi önállóság szűkítését, ellenkezőleg, annak kiszélesítését szolgálja. Hozzávetéleg: meggyőződése szerint olyan korszak következik, amelyben nem évtizedekre választunk vezetőket, hanem egy gyorsan változó világban — a napi megmérettetés nyomán — gyakrabban fognak változni a személyek a különböző vezető posztokon. Mégpedig azért, mert az élet naponta mindnyájuk elé a megújulás szigorú mérceével újabb követelményeket állít.

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa — 15 ellenszavazattal és 9 tartózkodással — úgy döntött, hogy a személyi kérdésekben

nyílt szavazást tart. Az országos tanács egyhangúlag felmentette Pozsgay Imrét főtitkári tisztségéből, és megerősítette tagságát az országos tanácsban és az országos elnökségben. A HNF Országos Tanácsa Huszár Istvánt — két ellenszavazattal és 25 tartózkodással — főtitkárrá választotta. Az ülésen Paskai László bíborost, esztergomi érseket, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnökét, a Népfrent Országos tanácsának tagját az országos elnökségbe választották. Tóth Károlyt, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnökét és Nagy Gyulát, az Evangélikus Egyház püspök-elnökét megválasztották az országos tanács és az országos elnökség tagjává.

Az országos pártértekezlet utáni népfrent-feladatok taglalt vitáindítót tartott Pozsgay Imre.

Az Országos Tanács egyhangú szavazással általánosságban elfogadta az állásfoglalás-tervezetet, azzal a kiegészítéssel, hogy az országos titkárság az elhangzott javaslatokkal kiegészítve a dokumentumot, s azt a sajtóban közzéteszi.

Végezetül az Országos Tanács egyetértett a magyar Országgyűlés július 1-jei állásfoglalásával, amely tiltakozik a romániai falupusztító tervek ellen, és jószándékú tárgyalásokat javasol a két nemzetet és Európát terhelő feszültségek feloldására.

Megkezdte munkáját a Honismereti Akadémia

Juhász Gyula:

Őrizzük meg európaiságunkat!

(Folytatás az 1. oldalról.)

Juhász Gyula akadémikus, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója szónoki szenvedéllyel sürgette előadásában nemzetismertünk, magyarságtudatunk vizsgálatát, e téma — napjaink sürgető követelményeit szem előtt tartó — újragondolását.

Európába nemzetépítő tehetőséggel illeszkedve mi a „nyugat pajzsa” voltunk keleti hódítások és ázsiai barbárság ellen századokon át — kezdte visszatekintését. Am, a nyugat-európai népek, államok, ezt, vagy természetesen találták, vagy tudomást sem vettek róla. Szabadságharcainkban magunkra hagytak, néhány rokonszereny nyilatkozatnál többre alig érdemestettek.

Az első világháborúba egy reakció — a Habsburgokkal még a kiegyezéskor lepakolt — uralkodó osztály kergette népünket. Haladó értelmiségünk — Ady Endrével az élen — már akkor is felemelte tiltakozó szavát az értelmetlen vérontás ellen.

Erőnköz képest megharcoltuk a századelő forradalmait. Megéltük a fehértortort, s nemzetünk valamennyi gondolkodó fője tragikus sorscsapásként élte át Trianont.

Ez így volt akkor is, ha erről az utóbbi évtizedekben a kelletenél kevesebbet beszéltünk. Holott, a gondolkodás csendjének egyetlen eredménye lehet: a gondolkodás zavara. Ebben pedig nem szűkölködünk.

Az 1920-as, 30-as évek legrangosabb történészei, mint Szeffü Gyula, népszerű írói — például Szabó Dezso — is csupán kísérleteket tehettek a nemzeti létünkről való gondolkodás tisztázására, s jó szándékuk sokszor tévútra jutott.

Legtöbb figyelmet a második világháború előtti

időszakból azok az értelmiségi törekvések érdemelnek, amelyek földosztást, földreformot, szociális reformokat — szinkronban az illegális kommunista párttal — követeltek, s a munkásság — elsősorban a földmunkások — művelt fiaiból reméltek új magyar középosztályt. Később, a Márciusi Frontba tömörülve egyenlő jogokon alapuló konföderációt javasoltak a Duna-völgy népeinek.

Történelmünk tragikuma, hogy a haladó gondolat elől a szomszédos államok elzárkóztak; a cselekvésre a jobboldali köröknek nyílt módja; sajnálatosan a hitleri háborús gépezet oldalán.

Megjegyzendő, hogy az első bécsi döntést jóváhagyták, mind a Szovjetunió, mind a nyugati államok kormányai. Az újabb területi visszacsatolásokat jelentő második bécsi döntés ellen is csupán Nagy-Britannia emelt szót; a Szovjetunió csak Magyarország értelmétlen hadba lépése után.

Ismeretes, hogy a hitleri hadsereg jelentős erővel szállta meg 1944-ben országunkat, a háborúból való kiugrási kísérletünk így eleve kudarcra volt ítélve. Ennek következtében népünk a fasizmus alóli felszabadulást egyben totális háborús vereségként élhette meg.

A háború után újjászülött, demokráciát építő Magyarországon a kezdeti években még mindig volt remény arra is, hogy a szomszédos országokkal folytatott nemzeti politikában a haladó európai szellemiség lesz útmutató.

Ilyes Gyulát idézte: „Ha tudjuk, mi a nemzet, tudunk kell, kik a képviselői.”

Majd Bibó Istvántól ezt a gondolatot: „Nem örülünk az új békeszerződésnek, de tudomásul vesszük.

Juhász Gyula

Ugyanakkor nem mondunk le az érdeklődésről a gyökereinkről, az elviselethez együttélés megteremtéséről.”

Aztán 1946-ban kiiktattuk a magyar közéletből a kisgazdákat, 1947-ben a szociáldemokratákat, az ötvenes évek elején az önállóan gondolkodó, régi kommunistákat. Szuverén nemzet tudatunk kialakulását így nem segíthette az sem, hogy az 56-os tragédián újra csak idegen fegyverek segítségével lehettünk úrrá. A konszolidáció első éveiben írott történelmekönyvek vezéreszméje az lett, hogy a honfoglalástól 1945-ig egyfolytában „süllyedt” nemzetünk. Ugyanakkor a határainkon túl élő magyar nemzetiségi lakosság helyzetéről, életéről, nyelvéről, gondolkodásáról alig esett szó oktatásban, sajtóban, művészetben életben.

S most itt állunk a riasztó hírek hallatán megdöbbenve; a velünk egy táborban lévő, magát szocialistának valló szomszédos Románia az erdélyi magyar nemzetiségi lét teljes megsemmisítését tűzte ki célul.

Így terhelt nemzet tudatunk a történelemmel, s így kell a gondolkodó magyar embernek mégis kiutat találnia. Megőrizve európaiságát, törekvését, a kölcsönös előnyökre épülő békés egymás mellett élésre — fejezte be nagy tetszést arató előadását Juhász Gyula akadémikus.

Pozsgay Imre:

„Az európai népekkel sorsközösségben élünk...”

Az ebéd utáni rövid városnézés után az akadémia résztvevői a művelődési központba siettek vissza, ahol Pozsgay Imre, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, államminiszter tartott A nemzeti emlékhelyek és a nemzet tudat címmel előadást.

Pozsgay Imre a következő szavakkal lépett a mikrofon elé: „Köszönöm a szíves fogadtatást! Viszonzásul nem ajánlhatok fel mást, mint azt, hogy szeretnék ezentúl is méltó lenni figyelmükre, barátságukra, és ahol tehetem, a rám váró újabb feladatok világában is segítségére lenni a honismereti mozgalomnak...”

A honismereti mozgalom méltatása után az előadó utalt arra, hogy az ideai akadémia szervezésekor senki sem gondolta, hogy a programok gerincét adó, nemzet tudattal összefüggő kérdések napjainkban ilyen aktuálisak lesznek. Ezzel összefüggésben említette meg azt is, hogy a Hazafias Népfront Országos Tanácsa — csatlakozván a parlament által elfogadott állásfoglaláshoz — átiratban kérte a romániai társzervezetet, hogy segítse megakadályozni a tervezett állami intézkedések végrehajtását.

Pozsgay Imre először a nemzet tudat kérdéseiről beszélt. Mint mondta, az emberiség legújabbkori történelme során már voltak olyan példák, hogy egy új történelmi-társadalmi vállalkozás az előzmények tagadásával kívánt könnyíteni helyzetén. E könnyítés lényege abban állt, hogy a hatalom számára kezelhető embertömeget, olyan sokaságot hozzon létre, amely a legkisebb erőfeszítéssel

és ellenállással hajtja végre az éppen aktuális modernizáció feladatait. Maga a történelem bizonyította: ez csakis tévút lehet. Az elképzelés az ellentétjébe fordul, a nemzet az egyszerű tömeg szintjére süllyed, az emberek nem érznek felelősséget a társadalom dolgai iránt, a társadalom pedig pont ezáltal mond le az egyes emberekben meglévő hajtóerőről

A nemzetéről, a nemzet tudatról, a nemzeti egységről vallott elemzése után Pozsgay Imre a magyarságtudat összefüggéseiről beszélt. Ennek során rámutatott: hamis minden olyan vád, amely azt feltételezi, hogy a romániai történések és az ott tervezett intézkedésekkel szemben szót emelő bármely megmozdulás a román nemzet ellen irányulna. A magyar nép békében, barátságban kíván élni minden szomszédjával. A buldózerekkel fémljelzett településpusztító elképzelések viszont nem csupán az ott élő kisebbségek jogait csorbítják, hanem az egyetemes emberi kultúra értékeit is veszélyeztetik. Emiatt nem maradhat a kérdés egyik ország belügye sem.

Tágabb kitekintésként fejtette ki Pozsgay Imre azon nézetét, miszerint a jövőben a nemzet tudat ápolásán túl, fontos dolognak lenne közép-európaiságunk tudatának erősítése és újjáélesztése is, hiszen környezetünkben élő népekkel sorsközösségben élünk. E gondolatok lényegét az államminiszter így foglalta össze: „Meg kell erősíteni bennünk, történelmi kapcsolatainkban, Európához való viszonyunkban azt a nem történelmi előz-

Pozsgay Imre

mény nélküli tényt, hogy mi nemcsak geográfaiilag vagyunk jelen Európában és Európának ezen a táján. Eppen a gláznoszt és a peresztrojka külpolitikája és nemzetközi kapcsolatokra is ható előnye következményei miatt újragondolhatjuk ezt a közép-európaiságot. Anélkül, hogy a nemzetek társadalmi és szövetségi elkötelezettségén bármit is változtatnánk...”

A nemzeti emlékhelyekről szólva Pozsgay Imre kifejtette, hogy e körben nem csupán a történelmi nevezetességeket számon tartott nagy emlékhelyekről kell megemlékeznünk. Többől ennél, hiszen településeink megváltoztatott arculata, az egyes tájegységekben élő kisebb közösségek kultúrája és hagyományai is beletartoznak a fogalomkörbe.

Végezetül Pozsgay Imre azzal fejezte be előadását, hogy a nemzet tudatról beszélve a jövőben az lenne kívánatos, hogyha a témáról szólva nem csupán a nemzeti sértettség lenne az előadó kiindulópontja, hanem a valós nemzeti teljesítmény, az alkotó emberi közösségek eredményei.

Kovács Béla

Korreferátumok

Leletmentés a Dunakanyarban

Délelőtt két korreferátumot hallgattak meg a honismereti akadémia résztvevői, dr. Soproni Sándor, a történettudományok doktora, a Magyar Nemzeti Múzeum osztályvezetője diafilmes előadásában a Duna, menti régészeti lelőhelyek megmentésének szükségességéről szót. Elmondta, hogy a bős-nagymarosi vízlepcső elkészültével jelentősen emelkedik majd a Duna szintje, így sok értékes lelet víz alá kerül. 1978-tól a Nemzeti Múzeum szakemberei folytatják a több évtizede megkezdett feltárást. A neolitikortól a késő középkorig 70 metertől és telephelyet ismernek ebben a térségben, amelyek víz alá kerülnek, de sok régészeti lelet feltárássá

1992. után nem nyílik majd mód. A Duna megyei szakaszán a római korban egész erőrendszer épült ki, melynek többségét sikerült feltárni. A legjelentősebbek közé tartozik Brigetio: a Komárom környéki lelőhelyen egy katonai tábor és egy polgári település is sikerült felszínre hozni. A Duna másik oldalán, Leányvár térségében nyitri régészek tártak fel egy római erődöt és egy középkori magyar falut. Nyerregújfalun, valamint a Dunakanyarban nemcsak a római kori leletek jelentősek, hanem az Árpád-korból is értékes falmaradványok és kőtáblák maradtak az utókorra. Esztergomban 1963-ban kezdődött meg a római tábor és a rátelepült közép-

kori falu anyagának feldolgozása. Pilismaróton a hajdani római út megmentése érdekében bezárták a kőbányát. A Tokod környékén lévő tábor 3 km-re van a Dunától, így ezek a falak megmenekülnek a hullámsírtól. Jelentősek a Visegrád és Esztergom — a két hajdani főváros — közötti, középkori településmaradványok, az Árpád-kori falvak, templomok és kolostorok. Ezeknek, valamint a királyi váraknak a feltárással sok ismeretlet gazdagította az erről a korról kialakított képünket, noha — mint az előadó megjegyezte — a vízlepcső építése nélkül aligha kerülhetett volna sor a terület ilyen alapos régészeti felkutatására.

Esztergom nemzeti emlékhelyei

Dr. Horváth István, az esztergomi Balassa Bálint Múzeum igazgatója Esztergom nemzeti emlékhelyeiről tartott előadásában elmondta, hogy történelemtanításunknak vannak még adósságai a régi királyi város jelentőségének bemutatásában. A régészeti leletek, valamint a korabeli források szerint a magyar állam bölcsője Esztergom volt. A Képes Krónika megörökítette István király születésének történetét, akit szülővárosában, Esztergomban koronáztak királlyá. Később Székesfehérvár lett a koronázó város, de az esztergomi

Kincstárban őrzik az ebből a korból származó koronázási keresztet, amelynek talprésze XVII. századi ötvösmunka. Esztergomban kezdődött meg a fémpénzverés is, s ez a XIII. századig e város kiváltsága volt. 1938-ban, a Szent István-évszázad avatták fel a Tamás-hegy oldalában azt az emlékművet, amely államalapítónk koronázását mutatja be. Ekkorra fejeződött be az 1934-ben feltárt királyi várkapolna helyreállítása is. A régi királyi palota méretére az 1960-ban kezdődött ásatások derítették fényt. III. Béla egy tűzvész

után újjáépítette a régi székesegyházat és a várost, am a város második alapítójaként a források IV. Béla emlegetik, aki a tatárjárás után fejlesztette fel a várost.

A leletek tanúsága szerint Esztergom a középkorban sokkal nagyobb kiterjedésű volt. Harminc templom és 4 kolostor állt a városban. Sok elpusztult közülük, például a Beckett Szent Tamás tiszteletére emelt templom. Az angol egyházi nevével ma csak a hegy őrzi. (Tudósítottak: Kovács Béla, Sulyok Kálmán, Vélzer Tamás, fotó: Kiss T. József).

Állásfoglalás

A XVI. ORSZÁGOS Honismereti Akadémia megdöbbenést fejezi ki amiatt, hogy a Román Szocialista Köztársaság hivatalos szervei 1988. április 29-én bejelentették a romániai falvak számának drasztikus csökkentését, és az elpusztított, lerombolt, a föld színéről eltörölt települések lakóinak úgynevezett agráripari központokba való telepítését. Ennek, az Európában példa nélkül álló szörnyű szándékának értelmi szerzői, ha tervüket megvalósítanák, románok, magyarok, németek, szerbek, ruszinok, bolgárok évezredek történelmi, kulturális értékeit semmisítenék meg. A falvak lakóházainak, templomainak, temetőinek, gazdasági épületeinek lerombolásával, az egyetemes emberi kultúra csonkulna visszavonhatatlanul. Ezeknek az évszázadok során felgyülemlett értékeknek a megőrzését és fenntartását minden civilizált ország — nemzetközileg szabályozott törvények, irányelvek szerint, a tudományos intézmények segítségével — kiemelt feladatának tekinti. Ez az intézkedési terv egy évtizedek óta tartó tudatos folyamat újabb állomása, amelynek nem is titkolt célja az ott élő nemzetiségek erőszakos elrománosítása, az etnikailag egységes Románia megteremtése.

Ebben a helyzetben mi, a történelmi és kulturális értékek összegyűjtésén, megőrzésén munkálkodó honismereti mozgalom aktivistái — együttérve a Hősök terén tüntető százezer emberrel — nem hallgathatunk, mert súlyos aggodalom tölt el bennünket a Romániában lévő közös ősi településeink, történelmi emlékhelyeink és az ott élő kétféle magyar sorsáért. Meggyőződéssel valljuk, hogy a nemzetek együttélése nemcsak Európában, de

a világon mindenütt az emberi és nemzetiségi jogok minden területre kiterjedő gyakorlati megvalósításával lehetséges. Ezúton fordulunk a hazai és a nemzetközi közvéleményhez, hogy tiltakozzék a Romániában folyó kulturális, társadalmi és történelmi örökséget elpusztító politika ellen.

Az emberi jogok semmibevétele — amely sújtja Románia minden állampolgárát — ellentétes az ENSZ alapokmányával, a Helsinkiben elfogadott zárónyilatkozattal, az emberi jogokat rögzítő New York-i Konvencióval, amelyeket a román kormány is aláírt, de ellentétes a Román Szocialista Köztársaság alkotmányával is. Ezért helyeseljük a magyar Országgyűlés állásfoglalását a romániai „területrendezési program” eltiltéséről, kimogatjuk a magyar kormány ez ügyben tanúsított józan, következetes, határozott fellépését, amely mostani megnyilatkozásaiban — a romániai magyarságot létben fenyegető, még oly torz politikai törekvések közepette is — figyelembe veszi a Duna-medencében élő népek egymásrautaltságát és baráti együttműködésének történelmi szükségességét. Ha a kétoldalú tárgyalások nem vezetnének eredményre, javasoljuk, hogy a magyar kormány vigye az ügyet a hágai döntőbíró elé.

KÉRJÜK a Hazafias Népfront Országos Titkárságát, hogy az aláírásunkkal ellátott állásfoglalásunkat juttassa el a magyar kormányhoz, mert valljuk honismereti akadémiánk Kőlcsey Ferencről idézett jelmondatát: „Minden nemzet, amely elmúlt kora emlékeit semmivé teszi, vagy semmivé tenni hagyja, saját nemzeti létét gyilkolja meg.”